

Torenvalk

Reactie op zienswijzen op ontwerp bestemmingsplan “Broek, Noordrand” te Hengelo

Projectnummer: 201519
Datum: 20-05-2021
Opgesteld door: M. Hoofd
Gecontroleerd door: G. Lubbers
Status: Definitief

Inleiding

De gemeente Hengelo heeft het Ontwerp bestemmingsplan “Broek, Noordrand” van 28 oktober tot en met 8 december 2020 ter inzage gelegd. Hierop zijn door insprekers zienswijzen ingediend. In de notitie van 1 februari 2021 (Eelerwoude, 2021) is reeds ingegaan op enkele zienswijzen die betrekking hebben op ecologische onderwerpen, waaronder de torenvalk. Uit die notitie is naar voren gekomen dat nader onderzoek naar torenvalk noodzakelijk was. De resultaten van dit onderzoek worden hieronder beschreven.

Insprekers hebben ook aangegeven dat in de quickscan (Eelerwoude, 2018) niet is ingegaan op zwaluw en scholekster. Onder het kopje “Vogels” wordt ingegaan op dat aspect.

Nader onderzoek torenvalk

Locatie

De onderzoekslocatie betreft het nest in een boom in het broekbos naast het plangebied (afbeelding 1).

Afbeelding 1: Het plangebied (in groen) met het broekbos waarin volgens de insprekers het nest aanwezig is (aangeduid met blauwe pijl).

Methode

Op basis van drie veldbezoeken zijn het nest en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van torenvalk. De onderzoeken zijn uitgevoerd door M. Hoofd, ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude. In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Tabel 1: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start – eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
22-03-2021	Inspectie nestlocatie	8:30 – 8:45	M. Hoofd	7 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft
16-04-2021	Inspectie nestlocatie	8:45 - 9:30	M. Hoofd	8 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft
20-05-2021	Inspectie nestlocatie	9:40 – 10:25	M. Hoofd	10 °C, droog, zwaar bewolkt, windkracht 2 Bft

Resultaten

Tijdens het eerste veldbezoek is vastgesteld dat het nest in gebruik was door ekster, er werd nestmateriaal aangevoerd. Het typische “dakje” op het nest was duidelijk zichtbaar. Er zijn geen waarnemingen gedaan van torenvalk nabij het nest of in de directe omgeving.

Tijdens het tweede veldbezoek is geen activiteit van ekster vastgesteld bij het nest in het broekbos, maar wel bij een nabijgelegen nest (aan de overzijde van de Duizendpoot). Ekster staat er om bekend dat een paartje meerdere nesten kan onderhouden. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat het eksternest in het broekbos gekraakt zou zijn door torenvalk. De ingang aan de zijkant van het nest, zoals gebruikelijk is bij ekster, was nog zichtbaar. Er zijn geen waarnemingen gedaan van torenvalk nabij het nest of in de directe omgeving.

Tijdens het derde veldbezoek waren de bomen al vrijwel volledig in blad. Het nest kon daardoor alleen nog van de onderzijde worden bekeken. Ekster is wederom waargenomen in het broekbos en de omgeving. Daarnaast is zwarte kraai roepend waargenomen in het broekbos. Dit duidt op de aanwezigheid van een nestlocatie van deze soort. Er zijn geen waarnemingen gedaan van torenvalk nabij het nest of in de directe omgeving.

Conclusie torenvalk

Torenvalk is tijdens geen van de bezoeken aangetroffen op het nest of foeragerend of postend in de nabije omgeving. Het nest is gebruikt (geweest) door ekster, en mogelijk later gekraakt door zwarte kraai. Het plangebied vormt voor ekster en zwarte kraai geen essentieel leefgebied. Een ontheffing is niet noodzakelijk.

Vogels

Inleiding

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Van de vogels met jaarrond beschermde nesten en jaarrond beschermde functionele leefomgeving is ook het essentiële leefgebied beschermd. Daarmee worden de onderdelen uit de omgeving bedoeld die essentieel zijn voor het functioneren van het nest, bijvoorbeeld de zone om een nest heen en belangrijke foerageergebieden.

In Nederland komen vier soorten zwaluwen voor; boerenzwaluw, gierzwaluw, huiszwaluw en oeverzwaluw.

Gewijzigde wet- en regelgeving

De quickscan is opgesteld op basis van de in 2018 geldende wet- en regelgeving. Per 1 september 2019 heeft Overijssel de lijst van vogels met jaarrond beschermde nesten en jaarrond beschermd functioneel leefgebied aangepast. Hierdoor zijn meer soorten strenger beschermd geraakt.

De scholekster viel vóór 1 september 2019 onder het beschermingsregime van broedvogels. Deze status is niet gewijzigd.

De zwaluwsoorten die in Nederland broeden vallen in Overijssel momenteel onder de volgende beschermingsregimes:

Boerenzwaluw	Jaarrond beschermd nest.*
Gierzwaluw	Jaarrond beschermd nest.
Huiszwaluw	Jaarrond beschermd nest.**
Oeverzwaluw	Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

*Boerenzwaluw viel vóór 1 september 2019 onder het beschermingsregime van vogels met functionele leefomgeving.

** Huiszwaluw viel vóór 1 september 2019 onder het beschermingsregime van broedvogels.

Broedvogels

Voor broedvogels die niet zijn opgenomen in de lijst met vogels met jaarrond beschermde nesten of jaarrond beschermd functioneel leefgebied geldt dat de nestlocaties alleen beschermd zijn als deze in gebruik zijn. De

scholekster is een soort waarvoor dit geldt. In de praktijk betekent het dat nesten van scholekster die aanbouw zijn of in gebruik zijn niet verstoord of vernield mogen worden.

Vogels met jaarrond beschermde nesten en jaarrond beschermd functioneel leefgebied

In het plangebied en de directe omgeving zijn geen verblijfplaatsen van soorten met jaarrond beschermd nest (waaronder boerenwaluw, gierwaluw, huiswaluw en torenvalk) vastgesteld. Ook zijn er geen verblijfplaatsen van soorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied (waaronder oeverwaluw) aanwezig. Daarnaast vormt het plangebied geen essentieel leefgebied voor soorten die in de omgeving broeden. Diverse soorten, waaronder gierwaluw, huiswaluw en boerenwaluw, kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied, maar gezien de groene omgeving en gezien de resultaten uit de nader onderzoeken betreft het geen essentieel onderdeel van hun leefgebied.

Conclusie vogels

De resultaten van het nader onderzoek naar torenvalk, noch de gewijzigde wet- en regelgeving voor vogels, noch de zienswijzen van de insprekers geven aanleiding tot vervolgonderzoek, een ontheffing of het wijzigen van de planprocedure.

LITERATUURLIJST

- Eelerwoude (2018). Toetsing Wet natuurbescherming Broek Oost & Broek Noord, noordelijke rand. Concept. P8705. Datum 08-05-2018.
- Eelerwoude (2021). Torenvalk en vleermuizen. Reactie op zienswijzen op ontwerp bestemmingsplan “Broek, Noordrand” te Hengelo. Definitief. Datum: 01-02-2021.